

למידת יחסים בינלאומיים מיעקב ועשיו
הרב מואיז נבון

רמב"ן בראשית פרק לב פסוק ד

נכתבה הפרשה הזאת להודיע כי הציל הקדוש ברוך הוא את עבדו וגאלו מיד חזק ממנו, וישלח מלאך ויציילהו. וללמדנו עוד שהוא לא בטח בצדקתו והשתדל בהצלה בכל יכלתו. ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו יארע לנו תמיד עם בני עשו, וראוי לנו לאחו בדרכו של צדיק שנזמין עצמנו לשלשת הדברים שהזמין הוא את עצמו, לתפלה ולדורון ולהצלה בדרך מלחמה, לברוח ולהנצל, וכבר ראו רבותינו הרמז הזה מן הפרשה הזאת כאשר אזכיר (להלן לב ט, לג טו):

בראשית פרק לב (ד) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום: (ה) ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה: (ו) ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך: (ז) וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו: (ח) ויירא יעקב מאד ויצר לו... [דורון, תפילה]... [מאבק במאלך]: **בראשית פרק לג (א)** וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא ועמו ארבע מאות איש ויחץ את הילדים על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות [ז"א: הכנה למלחמה]: (ב) וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים: (ג) והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו: (ד) וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפל על צווארו וישקהו ויבכו...

רש"י מסכת עבודה זרה דף יא עמוד א

אנטונינוס ורבי - זה בא מעשו וזה בא מיעקב.

בראשית רבה (וילנא) פרשת וישלח פרשה עה ה

"ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדוני לעשו" - רבינו [רבי יהודה הנשיא] אמר לרבי אפס: כתוב חד אגרא מן שמי למרן מלכא אנטונינוס. קם וכתב מן יהודה נשיאה למרן מלכא אנטונינוס, נסבה וקרייה וקרעיה, אמר ליה כתוב: מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס. אמר ליה: רבי מפני מה אתה מבזה על כבודך? אמר ליה מה אנא טב מן סבי לא כך אמר "כה אמר עבדך יעקב"?

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נו עמוד א [עם תרגום קל שלי]

שדריה עילויהו לאספסיינוס קיסר. אתא, צר עלה תלת שני... היו בה אותם בריונים, אמרו להם רבנן: נצא ונעשה שלום איתם, לא הניח אותם. אמרו להם: נצא ונעשה קרב איתם, אמרו להם רבנן: לא תצליחו. קמו ושרפו אותם אוצרות של חיטים ושעורים והיה רעב... אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה, שלח ליה: תא בצינעא לגבאי. אתא, א"ל: עד אימת עבדיתו הכי, וקטליתו ליה לעלמא ברעב? א"ל: מאי איעביד, דאי אמינא להו מידי קטלו לי! א"ל: חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק, אפשר דהוי הצלה פורתא. א"ל: נקוט נפשך בקצירי, וליתי כולי עלמא ולישיילו בך, ואייתי מידי סריא ואגני גבך, ולימרו דנח נפשך, וליעילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא, דלא לרגשן בך דקליל את, דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא. עביד הכי, נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר, כי מטו לפיתחא בעו למדקריה, אמר להו: יאמרו רבן דקרו! בעו למדחפיה, אמר להו: יאמרו רבן דחפו! פתחו ליה בבא, נפק. כש[רבן יוחנן בן זכאי] הגיע לשם, אמר: שלמא עלך מלכא, שלמא עלך מלכא! א"ל: מחייבת תרי קטלא, חדא, דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא! ותו, אי מלכא אנא, עד האידינא אמאי לא באת לגבאי? א"ל: דקאמרת לאו מלכא אנא, [נו:]: אמת שמלכא אתה, דאי לאו מלכא את לא נמסרת ירושלים בידך, דכתיב: +ישעיהו י"ו והלבנון באדיר יפול, ואין אדיר אלא מלך, דכתיב: +ירמיהו ל"ו והיה אדירו ממנו וגוי, ואין לבנון אלא ביהמ"ק, שנאמר: +דברים ג' והר הטוב הזה והלבנון; ודקאמרת אי מלכא אנא אמאי לא באת לגבאי עד האידינא? בריוני יש בנו ולא מניחים. אמר ליה: אילו חבית של דבש ונחש כרוך עליה, לא היו שוברין את החבית בשביל הנחש? אישתיק. קרי עליה רב יוסף, ויש אומרים, רבי עקיבא: +ישעיהו מד+ "משיב חכמים אחר ודעתם יספלו", איבעי ליה למימר ליה: שקלינן צבתא ושקלינן ליה הנחש וקטלינן ליה, וחביתא מניחים. בינתיים בא שליח עליו מרומי, אמר ליה: קום, דמת הקיסר, ואמרי אותם חשובי דרומי להושיבך ברישא. היה נועל אחד הנעליים, רצה לנעול האחר ורגלו לא נכנס, רצה להוציא הראשון ולא יצא, אמר: מאי האי? אמר ליה: לא תצטער, שמועה טובה אתיא לך, דכתיב: +משלי ט"ו+ שמועה טובה תדשן עצם. אלא מאי תקנתיה? תביא איניש דלא דעתך מתיישבת ממנו ושיעבור לפניך, דכתיב: +משלי י"ז+ ורוח נכאה תיבש גרם, עבד הכי נכנס. אמר ליה: ומאחר דחכמיתו כולי האי, עד האידינא אמאי לא אתיתו לגבאי? אמר ליה: ולא אמרי לך? אמר ליה: אנא נמי אמרי לך! אמר ליה: אני הולך ואשלח איש אחר, תבקש מה שאתה רוצה ואתן לך. אמר ליה: תן לי יבנה וחכמיה, ושושילתא דרבן גמליאל, ורופאים לרפאות לרבי צדוק. קרי עליה רב יוסף, ויש אומרים, רבי עקיבא: +ישעיהו מד+ "משיב חכמים אחר ודעתם יספלו", כי היה צריך לומר לו להניח אותם הפעם. והוא סבר, דלמא כולי האי לא עביד, והצלה פורתא נמי לא הוי.

איכה רבה (בובר) פרשה ב

א"ר יוחנן כד הוה חזי ר' עקיבא לבן כוזבא הוה אמר דרך כוכב מיעקב (במדבר כד יז), דרך כוכבא מיעקב, זה מלך המשיח, א"ר יוחנן בן תורתא עקיבא יעלו עשבים בלחייך, ועדיין בן דוד אינו בא. תורה תמימה במדבר כד (כד) קאי על בן כוזבא שהיה בימי ר"ע אשר כנודע טעה בו ר"ע מקודם כסבור שהוא משיח ולבסוף חזר בו והוא נהרג, וקרוב לומר שעל יסוד דרשה נפלאה זו קראוהו בר כוכבא קודם שהכירו בטעותו, ולאחר שהכירו קראוהו בר כוזבא ע"ש שנהפך לאכזב, ...

מרד בר כוכבה ותוצאותיו - שיחה - יגאל ידן - מבפנים, כרך מו 2-1, דצמבר 1983 (קטעים)
תקציר: דיון בטענתו של יהושפט הרכבי כי מרד בר כוכבה היה מיותר, וסיכן לשוא את הקיום היהודי בארץ ישראל. יגאל ידן טוען כי עם החי על פי אידיאלים, ורוצה לשמור אותם, חייב לסכן ולהלחם. הוא מדגים זאת במלחמת השחרור, שגם אז יצאנו למלחמה והימרנו על כל הקיום היהודי בארץ.

R. Riskin (<http://www.ohrtorahstone.org.il/parsha/5768/devarim68.htm>)

Rabbi Akiva's belief and support for Bar Kochba turned out to be faith in a mission that ended in failure. The subsequent Hadrianic persecutions and the resulting Jewish exile wrought havoc upon our nation, and it became clear to the overwhelming majority of our Sages that Rabbi Yohanan had been correct;

But now the situation has changed radically. Contemporary history, post-Holocaust, teaches us that the nation of Israel cannot survive without a Jewish State and a Jewish army; the fact that we do live in a global village in which one madman with (G-d forbid) nuclear power can destroy the entire world teaches us that unless the inviolability of the human being and the universal acceptance of a G-d of peace becomes an axiom of all humanity there will be no free humanity left in the world, and certainly no Jewish Nation. For today's world, Rabbi Akiva has become vindicated; only a Holy Temple teaching fundamental and absolute morality in our City of Peace can secure the future of Israel and the free world in our global village!

The Other Existential Threat - Daniel Gordis – Commentary, Oct/2010

What must be understood is that the threat to Israel is not that Iran will one day use the bomb. No, Iran merely needs to possess the bomb to undermine the central purpose of Israel's existence—and in so doing, to reverse the dramatic change in the existential condition of the Jews that 62 years of Jewish sovereignty has wrought. The mere possession of a nuclear weapon by Iran would instantly restore Jews to the status quo ante before Jewish sovereignty, to a condition in which their futures would depend primarily on the choices their enemies—and not Jews themselves—make.

... Even if Israel does possess a second-strike capability, and even if the U.S. could be counted on to punish a nuclear attack on the Jewish state, the existential condition of the Jews would still have reverted to that experienced in pre-state Europe.

This notion of Jews as the masters of their own destiny, as defenders of their own lives, is the deepest core of the Jewish state. ...the minute that Iran possesses its long-sought nuclear weapon, Zion becomes not a haven for the Jews but a potential deathtrap. Six million Jews (an ironic number if there ever was one) will again be in the crosshairs. And if that happens, Israel will have lost its purpose.

בני יששכר מאמרי חודש אדר מאמר ו - מגילה נקראת ד"ה יב) ויגידו

... כתב הרב הגדול מו"ח חיד"א זלה"ה בשם ספר ערכי הכינויים כתי"י להרמ"ז ז"ל, מרדכי היה לגול יעקב והמן לגול עשו, ועל שהשתחוה יעקב לעשו הוצרך מרדכי לתקן שלא השתחוה להמן.

דברים פרק לא (כג) וַיִּצֹו אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וַיֹּאמֶר חֹזֶק וַיִּמָּץ כִּי אֵתָה תָבִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ:

תהלים פרק כז (יד) קוּה אֶל יְקֹוֹק חֹזֶק וַיִּמָּץ לְבָב וְקוּה אֶל יְקֹוֹק:

רז"ק תהלים פרק כז פסוק יד קוה אל ה'. ומרוב בטחוני ואמונתי בה' אני אומר כנגד עצמי כל היום: קוה אל ה', אל תחוש לדברי האויבים. חזק ויאמץ לבך, אם תחזק בדרכיו הוא יאמץ לבך שלא יחלש לדברי האויבים ותמצא חוזק ואומץ בלבבך. וקוה אל ה', פעם שנית, רצונו לומר: שתהיה בו התקוה תמיד ולא תמוש מלבבו: